

בתי־המשפט

א 001292/04		<i>בבית משפט השלום בירושלים</i>	
תאריך:	30/06/2008	כבוד השופט רם וינוגרד	בפני:

בעניין: 1. י' מ'

2. צ' מ'

3. ש' מ'

ע"י ב"כ עו"ד חיים מאיר

התובעים

נגד

1. עלי שיח

ע"י ב"כ עו"ד אהרון בארי

2. סהר ציון חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד אורלי פרימס

הנתבעים

פסק דין

1. במסגרת הסדר פשרה אליו הגיעו הצדדים במסגרת התובענה, ואשר ניתן לו תוקף של פסק-דין חלקי, נותרה מחלוקת כספית בין הנתבעות לבין עצמן, היא נשוא פסק-דין משלים זה.

2. התובע 1, יליד 1978, חסה במועדים הרלוונטיים לתביעה במעון לנערים ומבוגרים הלוקים במוגבלות קוגניטיבית ואחרת המנוהל על ידי הנתבעת 1, עמותת הורים לילדים פגועים מהמגזר הדתי (להלן: "העמותה"). ביום 11.8.01 מעד התובע 1 (להלן: התובע) במדרגות המובילות מהקומה העליונה של המעון לקומה התחתונה, בנסיבות שפורטו בתצהיר של אחד מהמדריכים במעון. התובע נחבל בראשו ונותח פעמיים בראשו כתוצאה מפגיעה זו. כתוצאה מהפגיעה הדרדר מצבו של התובע, שמילדותו אובחן כאטיסט וסבל מחולשה בפלג הגוף השמאלי, אך גילה עצמאות מסויימת בתיפקודו. במהלך חודש יוני 2003 הועבר התובע למוסד סיעודי. לטענת התובעים והעמותה היה צורך בביצוע מהלך זה זמן רב קודם לכן, מאחר והמעון המנוהל על ידי העמותה אינו מתאים לאנשים שאינם בעלי מידה יודעה של עצמאות בתיפקודם. למרבה הצער לא נמצאה עד לחודש יוני 2003 מסגרת מתאימה לנפגעים בעלי פגיעה דומה, המשוייכים למגזר החרדי, ורק כאשר אותרה מסגרת מתאימה בבני-ברק – הועבר אליה התובע.

3. במהלך ניהול ההליכים נפלה מחלוקת בין הצדדים בנוגע לשאלת העלויות הנוספות בהן נשאה העמותה כתוצאה מהחזקתו של התובע במעון ממועד הפגיעה ועד למועד בו הועבר למוסד הסיעודי. העמותה, שלעניין מחלוקת זו לא יוצגה במהלך רוב חיי התובענה, טענה כבר בתחילת הדרך כי העלויות הנובעות מהחזקת התובע במעון, שלא היה ערוך כלל לטיפול בפגועים במצבו של התובע לאחר התאונה, הסתכמו בסכומים אדירים. טענה זו של העמותה, שדרשה כי התובעים או המבטחת ישאו בעלויות נוספות אלה, היוותה אבן נגף במשא ומתן לפשרה שהתנהל בין הצדדים. בסופו של יום, לאחר שהמשא ומתן לא נשא פרי כמיוחל, נקבעה מועד לשמיעת הראיות בתובענה ליום 31.12.07. בשל המחלוקת בין הצדדים מינתה העמותה בשלב זה עורך דין לייצוגה במסגרת התובענה, והגישה תצהיר עדות ראשית מטעמה בנוגע לעלויות הנוספות בהן היא נשאה.

4. במועד שנקבע להוכחות הגישו הצדדים הסדר פשרה המסיים את התובענה בין התובעים לנתבעות. בנוגע למחלוקת הכספית הסובבת את שאלת העלויות הנוספות בהן נשאה העמותה, קבע ההסדר כי "ינהלו הנתבעות בינן לבין עצמן את המשך ההליך כאשר מוסכם על הצדדים כי יראו את הנתבעת 1 כמי שבאה בנעלי התובעים לעניין סעיף זה" (סעיף 4 להסכם). ההסכם המשיך וקבע את שיעור שכר הטרחה שייפסק בגין ניהול שאלה זו, כמו גם את זהות הגורמים שיזכו לקבלת הסכום. הסכם הפשרה קיבל תוקף של פסק דין חלקי, והראיות שנשמעו במסגרת התובענה הצטמצמו לפיכך למחלוקת שבין הנתבעות בנוגע להיקף ההוצאה הכספית של העמותה בגין החזקתו של התובע ממועד התאונה ועד למועד בו הועבר למסגרת אחרת. לא שררה מחלוקת בין הצדדים כי על המבטחת (הנתבעת 2) לשפות את העמותה בגין הוצאה כספית זו, ככל שהיא נובעת מהתאונה.

הטענות שבשולי המחלוקת

5. בסיכומי הנתבעת 2 הועלו טענות שונות בנוגע לעצם הצורך בהשגחה יתרה על התובע במהלך התקופה הרלוונטית, ובכלל זה השאלה אם אכן הוכח כי חלה התדרדרות במצבו של התובע. לא היה זה מן הראוי להעלות טענות אלה, לא לנוכח טיב ההסדר שבין הצדדים ואף לא לנוכח רוחו. אעיר כי במסגרת התובענה התנהלו מספר דיונים מקדמיים בהשתתפותו של מר ברסקי, מזכיר העמותה. בכל אותם הדיונים לא נטען כי העמותה לא הוציאה הוצאות עודפות לצורך החזקת התובע, ולא נטען כי לא היה צורך בהשגחה יתרה על התובע לאחר התאונה. לו היתה הנתבעת 2 מבהירה מבעוד מועד כי היא חולקת על עובדות אלה, או אז לא היתה כל מניעה לשמוע ראיות בשאלה זו. למעשה, ברור היה מדרך התנהלותה של הנתבעת 2 כי השאלה היחידה שבמחלוקת אינה אלא שיעור ההוצאה הנוספת בה נשאה העמותה בגין התקופה שבין התאונה ועד למועד בה הועבר התובע למוסד הסיעודי.

6. מכל מקום, ומאחר ולמרבה הצער הועלו בסיכומים טענות לעניין זה, אסתפק בכך שאציין כי הסכם הפשרה קבע שיראו את העמותה "כמי שבאה בנעלי התובעים לעניין סעיף זה" (הסעיף בכתב התביעה הטוען כי יש לשפות את

העמותה בגין ההוצאות בהן נשאה – ר.ו.). ממילא יש לקבוע כי הצדדים הסכימו שיש לראות את כל הראיות שהגישו התובעים כראיות מטעם העמותה לעניין זה, ובכלל זה חוות דעת המומחית מטעמם. המומחית הבהירה בחוות דעתה, שנערכה במועד הרלוונטי למחלוקת שבין הנתבעות (ביום 3.2.03, שעה שהתובע שהה במעון העמותה), כי התובע תפקד בצורה עצמאית במקצת עובר לתאונה, כפי שעולה מהדו"ח התפקודי מחודש ינואר 2000. הוא היה מסוגל להתלבש כמעט לבד, התרחץ בנוכחות מדריך, שלט בצרכיו, עזר בפניו השולחן, ועבד באלווין. לאחר התאונה חלה התדרדרות במצבו של התובע, הוא הפסיק לשלוט בצרכיו, הפסיק ללכת באופן עצמאי, הפסיק להיות עצמאי בהוסטל, והתקפים האפילפטיים מהם סבל גם קודם לכן התגברו. חלה התדרדרות במצבו הנפשי שהצריכה התאמה חדשה של הטיפול. בבדיקתה התרשמה המומחית כי התובע מסוגל ללכת רק בליווי, כי הוא "כל הזמן לא רגוע, דופק את ראשו" וכי הוא לובש חיתולים. אין צורך להכביר מילים בדבר השוני המהותי שבין מצבו של התובע לפני התאונה לבין מצבו לאחר מכן, ויש להצטער על כך שנטען כי לא הוכח שהפגיעה בתאונה גרמה לצורך בתוספת השגחה. צורך זה נובע, כמובן מאליו, מתיאור השינוי החד במצבו התפקודי של התובע מתפקוד כמעט עצמאי לתפקוד ירוד ביותר, יחד עם הירידה והשינוי במצב הנפשי, המצדיקים אף הם השגחה נוספת.

7. אעיר כי חוות דעת המומחה מטעם הנתבעות נערכה לאחר המועד בו הועבר התובע למעון הסייעודי, וממילא לא ניתן ללמוד ממנה על מצבו של התובע בתקופה עליה נסובה מחלוקת הצדדים. מכל מקום, לא ניתן להשתחרר מן הרושם כי חוות הדעת מוטה באופן בולט למדי לרעת התובע, כאשר, בין היתר, נטען בה כי עובר לתאונה לא היה התובע עצמאי, ואין בה כל התייחסות לדו"ח התפקודי הקודם. חוות הדעת אינה מציינת, ולו ברמז, כי התובע עבד לפני התאונה במקום עבודה מוגן, ומציירת תמונה קודרת במיוחד של תפקודו עובר לתאונה, באופן שככל הנראה אינו מתיישב עם המציאות.

8. לקביעות המומחית מטעם התובעים יש לצרף את האמור בתצהירים מטעמם. המצהירים אומנם לא התייצבו לחקירה, אולם לנוכח לשון הסכם הפשרה ניתן

היה להבין שהם מהווים חלק מחומר הראיות ושהנתבעת 2 ויתרה על חקירתם. אם כך הם פני הדברים, או אז יש להתייחס גם לתיאורים של אביו של התובע בתצהירו בנוגע למצבו של התובע קודם לתאונה ולאחריה, כמו גם לתצהירו של העד הנוסף מטעם התובעים שעבד כמדריך במעון בו חסה התובע במועד הרלוונטי. בתצהיר זה תיאר המדריך את עצמאותו היחסית של התובע עובר לתאונה (סעיף 7 לתצהיר) לעומת ההדרדרות הדרסטית במצבו לאחריה (סעיף 13 לתצהיר). על כל אלה ניתן להוסיף את העולה מעדותו של מר ברסקי, העושה מלאכת קודש במסגרת העמותה, שעדותו היתה נאמנה עלי במלואה.

9. מכאן המסקנה, שנראה כי היתה ברורה גם לנתבעת 2, כי במצבו של התובע חלה התדרדרות ממשית ביותר בעקבות התאונה. התדרדרות זו הביאה לצורך באשפוזו במוסד סיעודי, השונה באופן מהותי מהמוסד של העמותה שהותאם לחוסים עצמאים למדי בתפקודם. אין ספק שהתדרדרות זו הצריכה השגחה נוספת על התובע, ולמעשה אין מחלוקת כי השגחה נוספת זו ניתנה לו על ידי עובדי העמותה. משכך הם פני הדברים אין אלא לבחון מה ההיקף הכספי של ההוצאה הנוספת בה נשאה העמותה כתוצאה מהצורך להחזיק את התובע במוסד שבניהולה עד למציאת פתרון מתאים עבור התובע. אעיר כי גם לעניין הטענות בנוגע לקושי במציאת מסגרת מתאימה לתובע הגעתי לכלל מסקנה כי הדין עם העמותה. לא למותר לציין לעניין זה כי מעדותו של מר ברסקי כמו גם מהמכתבים שנשלחו להורי התובע במהלך שהותו של התובע במעון עלה בבירור כי העמותה ביקשה למצוא פתרון חלופי לתובע מוקדם ככל האפשר, מאחר ומוסדותיה אינם ערוכים לטיפול בנפגע משולל עצמאות דוגמת התובע לאחר פגיעתו בתאונה. מהתיאורים של אופי פעילות המעון נראה כי שהותו במקום לא תרמה לניהול התקין של המעון, ואין להניח כי העמותה החזיקה בתובע רגע מיותר מעבר לנדרש.

10. משכך הם פני הדברים יתמקד הדיון להלן בשאלה האמיתית השנויה במחלוקת בין הצדדים, לגביה נשמעו הראיות ושעד להגשת הסיכומים נראה כי לא היה כל חולק שהיא היחידה המצוייה בעין הסערה של המחלוקת בין

הצדדים: שאלת גובה ההוצאה הנוספת בגין החזקתו של התובע במעון במהלך התקופה שמפגיעתו ועד להעברתו למוסד סיעודי חרדי בבני ברק.

העלויות העודפות בהן נשאה העמותה

11. בסוגיה שבמחלוקת הוגשו מטעם העמותה ראיות חלקיות למדי. לתצהירו של מר ברסקי צורפו ריכוזי המשכורות של 9 מדריכים שעבדו במעון בו שהה התובע 1 במהלך שנת 2001. מר ברסקי לא צירף לתצהירו של ריכוזי המשכורות השנתיים לשנים 2002 ו-2003, אף כי מדברי ב"כ העמותה עלה כי אלה נמסרו לצד שכנגד בפתח ישיבת ההוכחות (עמוד 48 לפרוטוקול, שורות 4-16). במהלך הדיון הוגשו לבית המשפט ריכוזי המשכורות לשנת 2003 (נ/2 א-ח). ריכוזי המשכורות לשנת 2002 לא הוגשו כראיה. לפיכך, ככל שהדברים נוגעים לשנת 2002, הראיות המצויות בפני בית המשפט נוגעות לנתונים שהובאו בנספח 1 לחוות דעתו של רואה החשבון אלי זיתוני, העד מטעם הנתבעת 2. ר"ח זיתוני ריכז בטבלה את השכר ששולם לכל אחד מתשעת העובדים שבשם נקב מר ברסקי כאלה שעבדו במעון בו שהה התובע 1. לגבי כל אחד מעובדים אלה ציין ר"ח זיתוני את המשכורת השנתית ששולמה לאותו עובד בכל אחת מהשנים 2001 עד 2003. כאמור, נתונים מפורטים **המתייחסים לכל חודש** מצויים בתיק בית המשפט רק בנוגע לשנים 2001 ו-2003.

12. מעיון בריכוז המשכורות השנתי של העובדים לשנת 2001, עולה שהשכר ששולם עבור כל תשעת המדריכים שעבדו במעון בו שהה התובע במהלך החודשים ינואר עד יולי 2001, הסתכם בסכום של 202,763 ₪. לסכום זה יש לצרף את החלק היחסי בדמי הבראה. לעניין זה יובהר כי בחודש יוני 2001 שולם סכום חד פעמי בגין דמי הבראה לכל אחד מהעובדים (למעט אחד מהם שלא זכה לדמי הבראה כלל). חלקו היחסי הרלוונטי של סכום זה, לאחר שהסכום המלא חולק ב-12 (כדי לקבל את הסכום החודשי) והוכפל ב-7 (לצורך קבלת הסכום שיש לייחס לחודשים ינואר עד יולי) מסתכם בסכום של 7,588 ₪. מכאן כי סך המשכורות ששולמו לתשעת העובדים עד

לחודש יולי 2001 (כולל החלק היחסי בדמי ההבראה) מסתכם ב-210,351 ₪, ובממוצע לחודש בסכום של 30,050 ₪.

13. חיבור של הסכומים ששולמו כמשכורת לכל אחד מהעובדים במהלך שנת 2001 מסתכם בתשלום משכורות שנתיות בסכום כולל של 406,467 ₪ במהלך השנה כולה. מכאן כי במהלך החודשים אוגוסט עד דצמבר 2001 שולם שכר של כ-196,000 ₪ לעובדים, שעה שניתן היה לצפות כי המשכורות שישולמו במהלך פרק זמן זה יסתכמו בכ-150,250 ₪ לערך (חמישה חודשים כפול משכורת חודשית של 30,050 ₪). מכאן כי חלה עלייה תלולה בתשלום המשכורות למדריכים במהלך החודשים מאז אשפוזו של התובע (התובע אושפז ביום 11.8.01 לשבועיים; מעדותו של מר ברסקי עולה כי גם במהלך האשפוז הוצמד לתובע מדריך מטעם העמותה) ועד לסוף השנה. למעשה, מעיון בריכוז המשכורות של כל עובד ועובד ניתן להסיק כי העובדים שמספרם 23 ו-30 הם אלה ש"הוצמדו" לטיפול בתובע 1, וזאת לנוכח השוני הממשי בהיקף המשכורת ששולמה להם במהלך חודשים אלה. ככל שהדברים אמורים בריכוז המשכורות של העובד שמספרו 30, הרי שממנו ניתן לדלות את העובדה כי עד לחודש יולי לא עבד מדריך זה במהלך השבתות. בחודש אוגוסט 2001 שולם לו סכום של 615 ₪ בגין שהות בשבת, וסכום זה גדל בכמה מונים בחודשים שלאחר מכן. מכאן תמיכה לטענת מר ברסקי כי המעון היה סגור בדרך כלל בשבתות לפני פגיעתו של התובע, ואילו בשל מצבו נוצר הצורך להשאיר מדריכים בשבת לצורך ההשגחה עליו (סעיף 6 לתשובותיו לשאלון; סעיף 5 לתצהירו). מכאן כי במהלך שנת 2001 הוצא סכום נוסף של כ-45,000 ₪ עבור משכורות למדריכים, אותו ניתן לייחס להשגחה הנוספת שנצרכה לטיפול בתובע.

14. כאמור, ככל שהדברים נוגעים לשנת 2002 נשאב הנתון המספרי הכולל מנספח 1 לחוות הדעת של רו"ח זיתוני. יש לקוות כי נתון זה מדוייק, בדומה לנתונים שציין רו"ח זיתוני בנוגע לשנת 2003 (ככל שהדברים נוגעים לשנת 2001 קיים שוני ממשי למדי בין הסכומים שננקבו בטבלה של רו"ח זיתוני לבין ריכוזי המשכורות שצורפו לתצהיר של מר ברסקי). מכל מקום,

מהטבלה עולה כי במהלך שנת 2002 שולמו למדריכים שעבדו במעון בו שהה התובע 1 משכורות בסכום כולל של 422,453 ₪. לו היתה נמשכת המגמה שהסתמנה בתחילת שנת 2001, ניתן היה לצפות כי סך המשכורות שהיו משולמות בשנת 2002 היה מסתכם בסכום של כ-360,000 ₪ (12 חודשים כפול 30,050 ₪), ואולי מעט יותר לנוכח העליה המתונה בשיעור המדד אותה עת (שאינה משפיעה בהכרח על המשכורות המשולמות). מכאן כי גם במהלך שנה זו ניתן להצביע על גידול במשכורות ששולמו, שהיקפו הכולל כ-60,000 ₪ במהלך השנה כולה.

15. הנתונים בנוגע לשנת 2003 חסרים על פניהם, אולם נראה כי עניין זה נובע ממחדל של העמותה. לגבי שנת 2003 הוצגו ריכוזי משכורות של 8 מדריכים בלבד, כאשר ככל שהדברים נוגעים למדריכה שמספר העובד שלה הוא 6 לא הוגש ריכוז משכורות לשנת 2003. הסיבה לאי הגשת ריכוז המשכורות נותרה עלומה. מאחר ונטל ההוכחה מוטל על העמותה, והעד מטעמה כלל לא התייחס לעניין זה, לא ניתן להניח הנחות הפועלות לטובת העמותה ולשער מה היתה המשכורת הצפויה של אותה מדריכה אילו היו מוגשים נתונים בעניינה לבית המשפט. בנסיבות שנוצרו יש להניח כי ריכוזי המשכורות שהוגשו משקפים את מלוא המשכורות ששולמו בשנת 2003 למדריכים במעון בו שהה התובע.

16. אף כי מר ברסקי טען בתצהירו כי התובע שהה במוסד העמותה עד לחודש נובמבר 2003, התברר כי טענה זו שגויה. לעניין זה הוגשה תעודת עובד ציבור מטעם משרד הרווחה (נ/1), ממנה עולה כי למוסד של העמותה הועברו תשלומים בגין החוסה רק עד לחודש יוני 2003, וכי "ב-22.6.2003 עבר למעון אחר באגף". מכאן כי התובע שהה במעון רק עד ליום 22.6.03, ולא עד לחודש נובמבר 2003 כנטען.

17. סך המשכורות ששולמו עבור המדריכים בשנת 2003 כולה מסתכם בסכום של 384,827 ₪. מתוך סכום כולל זה שולמו משכורות בסכום של 197,349 ₪ עבור חודשים ינואר עד יוני 2003, וסכום של 187,478 ₪

לחודשים יולי עד דצמבר. המירב שניתן לקבוע על בסיס נתונים אלה הוא כי העלות הנוספת של המשכורות למדריכים בגין החזקת התובע במהלך מחצית השנה הראשונה של שנת 2003 הסתכמה במשכורות בסכום כולל של כ- 10,000 ₪.

18. בעדותו טען מר ברסקי כי מלבד העולה מריכוזי המשכורות הרי שהעמותה נשאה בפועל בהוצאות נוספות לתשלום משכורות של מדריכים מ"בתים" אחרים המנוהלים על ידי העמותה, שמילאו מדי פעם את מקום המדריכים במעון בו שהה התובע. לטענתו, היתה מדי פעם תנועה ממעון למעון על פי צרכי השעה. דא עקא שלעניין זה לא הובאו ראיות מספיקות. העמותה הסתפקה בהעדתו של מר ברסקי, שגם מעדותו עולה כי ידיעתו בנוגע לפרטים אינה נובעת מידיעה אישית, וכי ברבים מהנושאים מצויים גורמים אחרים בעמותה הבקיאים הרבה יותר ממנו. כך, לדוגמא, אישר מר ברסקי כי רכז הדירה, העובד גם כיום בעמותה, הוא המודע בפועל למתרחש בדירה הן במועדים הרלוונטיים לאירוע והן במועד שמיעת הראיות (עמוד 2 לפרוטוקול, שורה 17 - עמוד 3 לפרוטוקול, שורה 3). הוא אישר כי אותו אדם הוא גם בעל הידע בנוגע לתגבור בכח אדם לו נזקק המעון הספציפי (עמוד 17 לפרוטוקול, שורה 24 - עמוד 18 לפרוטוקול, שורה 11). גם ידיעתו בנוגע לטיפולים הרפואיים להם זכה התובע נבעה מכלי שני (עמוד 38 - 39 לפרוטוקול), וכך גם פרטים שונים הנוגעים למאמצים שנעשו להעברתו למעונות אחרים (עמוד 23 לפרוטוקול, שורה 21 - עמוד 24 לפרוטוקול, שורה 15). מכאן כי גם הקביעות בנוגע לעלויות הנוספות בהן נשאה העמותה, המבוססות על ריכוז המשכורות שהוצג על ידיה, יש בהן משום הליכת כבדת דרך לקראת העמותה, שנראה כי לא נקטה בצעדים מספיקים להבאת כל הראיות הנדרשות להוכחת טענותיה, כנדרש על פי דיני הראיות.

19. קביעת המסקנות לאור הממצאים העולים מריכוזי המשכורת, ללא העדת הגורם הרלוונטי בעמותה שעסק בתשלום המשכורות, מתבססת אף היא על ראיות שאינן בכלל "הראיות הטובות ביותר". עם זאת, המעט שניתן לומר בעניין זה הוא כי בנסיבות העניין ברי שהעמותה הוציאה הוצאות עודפות בשל

החזקתו של התובע. לו לא היו מובאות כל ראיות שהן, ניתן היה לשקול מתן פיצוי מסויים בדרך האומדן, "על הצד הנמוך ובטוח", כדי שלא לקפח את העמותה (השוו ע"א 6720/99 פרפרה נ' גולדו, מיום 28.8.05, בפסקה 9 לפסק-הדין; ע"א 8380/03 קרנית נ' סאמר עבדאלולי, מיום 8.12.05, בפסקה ו(11) לפסק-הדין). במקרה דנא, כאשר הובאו ראיות, אף אם לא בעלות משקל מספיק, הרי שלכל הפחות יש לאמצן ולהעניק להן משקל ממשי יותר. לצורך זה אין גם מקום להזקק ישירות לפסיקה על דרך האומדן, שאף היא אפשרית במקרים מתאימים (בפרט כאשר קיים קושי אובייקטיבי להוכיח את גובהו ושיעורו של הנזק – ראו ע"א 355/80 אניסימוב בע"מ נ' מלון טירת בת שבע בע"מ, פ"ד לה(2) 800, 807-806 (1981); ע"א 153/04 רובינביץ נ' רוזנבוים, מיום 6.2.06, בפסק-דינו של כבוד השופט רובינשטיין; ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, מיום 5.10.06).

20. מלבד הטענות הנוגעות להוצאות הנוספות בגין תשלום משכורות עודפות למדריכים לצורך הטיפול בתובע, טענה העמותה כי נוצר הצורך במתן טיפול רפואי שוטף בתשלום, וכי היא נשאה בעלויות נוספות בשל הצורך ברכישת חיתולים חד פעמיים. טענות אלה נסמכו על קבלות בודדות המתייחסות לחודש דצמבר 2001 בלבד. לעניין זה הבהיר מר ברסקי כי העמותה לא אספה קבלות בנוגע להוצאות בהן נשאה כתוצאה מהטיפול בתובע, אולם מאחר ובחודש דצמבר 2001 התבקשה על ידי חברת הביטוח לתת פירוט מלא של ההוצאות עבור החוסה "נעשה מאמץ ונערך 'פירוט' של ההוצאות בבית המרקחת ונרשמו ההוצאות עבור ישראל ב'דו"ח קופה קטנה" (סעיף 10 לתצהירו). דו"ח הקופה הקטנה, שצורף כנספח ד' לתצהיר, מפרט הוצאות בגין שתי בדיקות של פסיכיאטר, מספר הוצאות בגין מוניות, והוצאות עבור רכישת מכנסונים וטיטולים. מר ברסקי הבהיר בתצהירו כי מלבד ההוצאות החודשיות בגין הבדיקות והביקורים על ידי הפסיכיאטר, נשאה העמותה בהוצאה חד פעמית בגין יעוץ רפואי נירולוגי (הקבלה בעניין זה צורפה כנספח ב' לתצהירו).

21. בעדותו מסר מר ברסקי כי הקבלות בגין ההוצאות נשמרו (עמוד 34 לפרוטוקול, שורה 1), אולם לא הובאו מאחר ומדובר ב"הררי תיקיות" (שם, שורה 3). הוא הסביר כי דו"ח הקופה הקטנה נערך על סמך בקשתו של חוקר של הביטוח, ו"הוא לא ביקש ממני לא להחזיק קבלות, לא לשמור על איזה שהוא חלוקה" (שם, שורות 13-14). מר ברסקי הבין כי על בסיס העלות החודשית של חודש דצמבר תשלם המבטחת לעמותה בגין כל חודש וחודש.

22. אף אם מדובר ב"הררי תיקיות", הרי שעה שמבקשת העמותה לקבל שיפוי בגין הוצאות שהוציאה, שומה עליה להציג קבלות אלה בפני בית המשפט אף אם הצגתן כרוכה בטרחה. בפרט אמורים הדברים בטענות בנוגע לטיפול הפסיכיאטרי. לעניין זה התברר מעדותו של מר ברסקי כי השוהים במעון, לרבות התובע, זכו לבדיקות רפואיות גם לפני התאונה (עמוד 38 לפרוטוקול, שורות 13-15), אך למר ברסקי לא היה כל מושג באיזו תדירות ומתי (שם, שורות 16-18). ממילא, ועל אף העובדה שהמומחית מטעם התובעים ציינה כי בעקבות התאונה נזקק התובע ל"התאמה חדשה של הטיפול", לא ניתן לקבוע כי התאמה זו דרשה בדיקות חודשיות וביקורים חודשיים של פסיכיאטר, ובודאי שלא ניתן לקבוע כי מצב זה שונה מהותית מהמצב קודם לכן. על אף זאת, נראה כי במקרה זה יהא זה נכון לפסוק סכום מסויים על דרך האומדן, ולעניין זה אדרש להלן בקביעת הסכומים לתשלום.

23. שונים הם פני הדברים ככל שהם נוגעים לטענה בעניין העלות שגרר הצורך ברכישת חיתולים חד פעמיים עבור התובע. מהתיאורים השונים בחוות הדעת ובתצהירים עולה כי התובע שלט בצרכיו לפני התאונה, ובעקבותיה חדל מלשלוט בצרכיו. בנסיבות אלה אין להניח כי נרכשו עבור התובע חיתולים חד פעמיים רק במהלך חודש דצמבר 2001, ויש לקבל את הטענה לפיה נרכשו החיתולים מדי חודש בחודשו בכל תקופת שהותו של התובע במעון העמותה. העלות החודשית בה נקב מר ברסקי, בסכום של 550 ₪ לחודש, המסתמכת על פריטים 3, 11-12, ובצורה חלקית גם על פריט 4 לנספח ד' (לעניין אחרון זה יש לקבל את הסבריו של ב"כ הנתבע 1 בפסקה 10 לסיכומי התשובה), היא אף סבירה לגוף העניין, ויש לאמץ את טענות העמותה בעניין זה.

24. אין מחלוקת בין הצדדים כי על הסכומים ששולמו עבור המשכורות יש להוסיף את עלויות המעביד בשיעור 18.5% (כעולה גם מהחישוב שבפיסקה 3.3 בעמוד 10 לחוות דעתו של רו"ח זיתוני).

התוצאה הכספית

25. לנוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי על הנתבעת 2 לפצות את העמותה בסכום של 53,323 ₪ בגין הוצאות שכר עודפות לחודשים אוגוסט עד דצמבר 2001 (סכום של 45,000 ₪ בצירוף 18.5% עלויות מעביד); בגין הוצאות עודפות בסכום של 71,1000 ₪ עבור שנת 2002 (סכום של 60,000 ₪ בצירוף 18.5% עלויות מעביד); ובסכום של 11,850 ₪ עבור חודשים ינואר עד יוני 2003 (סכום של 10,000 ₪ בצירוף 18.5% עלויות מעביד). לסכומים אלה יש לצרף הפרשי הצמדה וריבית מאמצע התקופה הרלוונטית ועד למועד פסק הדין. כמו כן, על הנתבעת 2 לשלם לנתבעת 1 סכום של 900 ₪ בגין הטיפול הנוירולוגי בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 28.11.01 עד למועד מתן פסק הדין; סכום של 5,000 ₪ בגין הטיפול הפסיכיאטרי המגובה בקבלות ובגין אומדן עבור טיפולים נוספים, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 1.8.02 (אמצע התקופה) ועד למועד מתן פסק הדין; וסכום של 12,375 ₪ עבור עלות רכישת חיתולים חד פעמיים לאורך תקופה של 22 חודשים ומחצה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 1.8.02 ועד למועד מתן פסק הדין.

26. לסכומים אלה יצורף שכ"ט עו"ד בשיעור 20% ומע"מ בהתאם לאמור בסעיף 5 להסדר הפשרה שקיבל תוקף של פסק דין. הסכום כולו ישולם בהתאם לאמור בהסדר הפשרה שקיבל תוקף של פסק דין חלקי. אם הסכום לא ישולם עד ליום 30.7.08 – הוא ישא הפרשי הצמדה וריבית כדין מהיום ועד ליום תשלומו בפועל.

המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לצדדים.

ניתן היום, כ"ז בסיון תשס"ח (30 ביוני 2008), בהעדר הצדדים.

רם וינוגרד, שופט